

На основу члана 36. став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) и члана 12. тачка 8. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005), Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 83. седници од 28. јула 2008. године, разматрао је Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије Јавног предузећа „Електро mreжа Србије“, и даје следеће

М И Ш Љ Е Њ Е

1. Јавно предузеће „Електро mreжа Србије“ - Београд, - оператор преносног система, доставило је својим актом број 8334 од 18. јула 2008. године на мишљење Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије, којом су утврђене следеће цене:

Тарифни елемент	Тарифни став	Јединица мере	Динара по јединици мере
Снага	Обрачунска снага	kW	41,3381
	Прекомерно преузета снага	kW	82,6762
Активна енергија	Виши дневни	kWh	0,1700
	Нижи дневни	kWh	0,0850
Реактивна енергија	Реактивна енергија	kvarh	0,1120
	Прекомерно преузета реактивна енергија	kvarh	0,2240

2. Агенција за енергетику Републике Србије је, у поступку оцене Предлога, утврдила да је Јавно предузеће „Електро mreжа Србије“ при утврђивању цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије:
  - обрачунало максимално одобрени приход за енергетске делатности преноса и управљања системом за пренос електричне енергије и извршило алокацију максимално одобреног прихода на тарифне елементе применом критеријума и мерила утврђених Методологијом за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије (Службени гласник РС“, број 68/2006 и 18/2007) и
  - исказало цене у складу са Тарифним системом за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије („Службени гласник РС“ број 1/2007).
3. Агенција је извршила корекцију максимално одобреног прихода у делу обрачуна трошкова по основу измењене цене за набавку електричне енергије за покривање губитака у преносној мрежи и цена системских услуга и ускладила количину енергије која се испоручује корисницима преносне мреже са Електроенергетским билансом за 2008. годину.
4. По оцени Агенције, део предложеног максимално одобреног прихода, који се односи на покриће оперативних трошкова (укључујући трошкове системских услуга, кориговане трошкове за надокнаду губитака и трошкове регулаторне накнаде) и трошкова амортизације је исказан реално и може се сматрати оправданим. Приоритетне

инвестиције које се финансирају сопственим средствима Јавног предузећа „Електро mreжа Србије“ могу се покрити расположивим средствима амортизације, без средстава која би се реализовала по основу повраћаја на регулисана средства.

5. У достављеном предлогу ЈП „Електро mreжа Србије“ није обрачунало повраћај на регулисана средства, тј. рачунало је са стопом једнаком нули. Полазећи од тога да су средства Јавног предузећа „Електро mreжа Србије“ у државној својини, о висини стопе повраћаја на регулисана средства, као и о начину располагања средствима оствареним пре почетка првог регулаторног периода, треба да се определи оснивач, у складу са политиком развоја делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом, општом политиком цена и макроекономском политиком.
6. На основу корекција извршених у складу са тачком 3. овог Мишљења, као и констатација и оцена изнетих у тачки 4, Агенција сматра да цене за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије треба да износе:

Тарифни елемент	Тарифни став	Јединица мере	Динара по јединици мере
Снага	Обрачунска снага	kW	41,6073
	Прекомерно преузета снага	kW	83,2146
Активна енергија	Виши дневни	kWh	0,1623
	Нижи дневни	kWh	0,0811
Реактивна енергија	Реактивна енергија	kvarh	0,1004
	Прекомерно преузета реактивна енергија	kvarh	0,2007

Агенција заснива наведено мишљење на анализи енергетско–техничких величина и карактеристика преносног система и анализи економско–финансијских показатеља садржаних у документацији достављеној уз наведени Предлог одлуке, као и претходним додатним образложењима и изменама извршеним по захтеву Агенције.

Ставови Агенције изнети у овом мишљењу, детаљније су образложени у Аналитичкој основи, која је прилог овог мишљења.

Број:

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Београд, 28.07.2008. године

Љубо Маћић

АНАЛИТИЧКА ОСНОВА
за оцену и давање мишљења о ценама за приступ и коришћење
система за пренос електричне енергије

Уводне напомене

Јавно предузеће „Електроурежа Србије“, Београд – као оператор преносног система (у даљем тексту: ЈП ЕМС) доставило је, у складу са чланом 36. став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) на претходно мишљење Агенцији за енергетику Републике Србије, Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије бр.8334 од 18. јула 2008. године.

У прилогу наведеног акта, достављено је образложење Предлога одлуке са потребним енергетско-техничким и економско-финансијским подацима.

ЈП ЕМС је, у претходном поступку, пре достављања поменутог предлога извршио више корекција обрачуна и доставио Агенцији сва тражена образложења, документацију и додатне податке.

Полазне основе

Све енергетске и економско-финансијске табеле, приложене уз Предлог одлуке на захтев Агенције, формално-технички су правилно попуњене. Економско–финансијска анализа предложеног акта о ценама односи се на анализу сваког појединачног елемента формуле за израчунавање максимално одобреног прихода, као и на формално-техничку исправност алокације максимално одобреног прихода на тарифне елементе (односно израчунавање цена по тарифним ставовима).

У поступку оцене оправданости планираних трошкова пословања у 2008. години и начина исказивања њихове вредности Агенција је имала у виду следеће:

- ЈП ЕМС је отпочео са радом као самостални правни субјект 01.07.2005.године (основан 27.01.2005. године Одлуком Владе – „Службени гласник РС“, бр. 12/2005);
- ЈП ЕМС је јавно предузеће, што има значаја приликом планирања одређених економско-финансијских позиција (целокупан капитал подносиоца предлога је државни капитал, трошкови зарада су под контролом надлежних министарстава, одлуку о расподели добити доноси Управни одбор јавног предузећа уз сагласност Оснивача, Оснивач је већ дао сагласност на Годишњи програм пословања за 2008. годину и сл.);
- ЈП ЕМС обавља три регулисане енергетске делатности, и то: пренос електричне енергије, управљање преносним системом и организовање тржишта електричне енергије, при чему се достављени економско-финансијски подаци односе на делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом, док су трошкови организовања тржишта укључени у заједничке трошкове. Приликом алокације максимално одобреног прихода на тарифне елементе, утврђује се максимално одобрени приход енергетског субјекта, као основ за утврђивање јединствених тарифних ставова за обрачун цена за приступ и коришћење преносног система, тако да се анализа достављених података углавном односи на укупне вредности на нивоу ЈП ЕМС;

- ЈП ЕМС је уговорио са овлашћеним консултантом (Економски институт) процену вредности имовине предузећа, за коју се очекује да буде завршена до краја године;
- Финансијски извештаји ЈП ЕМС за 2007. годину су завршени пре подношења предлога, тако да су подаци у економско-финансијским табелама који се односе на 2007. годину преузети из завршног рачуна.

Предложени максимално одобрени приход

ЈП ЕМС, је утврдио максимално одобрени приход у износу од 5.007.100 хиљада динара за делатност преноса и 3.651.526 хиљада динара за делатност управљања преносним системом, односно 8.658.626 хиљада динара за обе делатности збирно. Структура максимално одобреног прихода, на основу кога је подносилац предлога обрачунао цене за приступ и коришћење система, наведене у тачки 2 Мишљења Агенције, је следећа:

Ред бр.	Позиција	Скраћенице	Делатност		Укупно ЈП ЕМС
			Пренос електричне енергије	Управљање преносним системом	
1	Оперативни трошкови (без трошкова системских услуга и губитака)	ОТ _т	2.819.067	350.805	3.169.872
2	Трошкови амортизације	А _т	2.407.597	163.650	2.571.247
3	Стопа повраћаја на регулисана средства	ППЦК (%)	0	0	0
4	Регулисана средства	РС _т	45.458.752	1.223.889	46.682.641
5	Повраћај на регулисана средства (3*4)		0	0	0
6	Трошкови системских (помоћних) услуга	СУ _т		1.867.100	1.867.100
7	Трошкови за надокнаду губитака	Г _т		3.319.971	3.319.971
8	Остали приходи	ОП _т	219.564	2.050.000	2.269.564
9	Максимално одобрени приход (1+2+5+6+7-8)	МОП _т	5.007.100	3.651.526	8.658.626

Применом предложених цена на количине електричне енергије предвиђене за испоруку у 2008. години, просечна годишња цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије би износила 0,265 динара/kWh.

Анализа оправданости трошкова пословања и стопе повраћаја на регулисана средства

Техничке и енергетске величине

Енергетску делатност преноса електричне енергије ЈП ЕМС обавља на мрежи укупне дужине 8.828,75 km и располаже са 90 постројења и 174 трансформатора укупне инсталисане снаге од 15.840 MVA (не рачунајући капацитете на територији Косова и Метохије, осим на подручју Косовске Митровице).

ЈП ЕМС је планирао количину електричне енергије која ће бити пренета кроз електроенергетски систем (без капацитета на Косову и Метохији), за потребе привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије у Јавном предузећу Електропривреда Србије у износу од 33.126 GWh, што није није усклађено са Електроенергетским билансом Републике Србије. Уместо ове количине треба планирати испоруку која је предвиђена Електроенергетским билансом и износи 32.525 GWh електричне енергије

Оперативни трошкови

Економско–финансијска анализа оперативних трошкова, узела је у обзир остварене трошкове у претходних 7 година (2002-2007. године), при чему су за свођење на цене 2008. године коришћене остварене годишње стопе инфлације период на период. С обзиром на статусне промене и издвајања и припајања појединих делатности, остварени трошкови могу да послуже само као индикативни, али не и као референтни подаци. Ови подаци су коришћени за оцену оправданости појединих позиција трошкова чија висина није битно зависила од статусних промена (трошкови одржавања). Ради упоредивости података, укупни оперативни трошкови су у анализи подељени у две групе трошкова:

- Упоредиви оперативни трошкови, које чине они трошкови који су учествовали у структури укупних остварених оперативних трошкова ЈП ЕМС у периодима пре ступања на снагу Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије;
- Оперативни трошкови који се обрачунавају на основу Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије, и које чине трошкови набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу електричне енергије, трошкови системских (помоћних) услуга и трошкови накнаде Агенцији за енергетику РС. На планиране величине ових трошкова подносилац предлога не може да утиче. Трошкови губитака електричне енергије и системских услуга имају карактер пролазних трошкова.

Упоредиви оперативни трошкови су планирани у износу од 3.120.297 хиљада динара и то 2.769.492 хиљаде динара за пренос електричне енергије и 350.805 хиљада динара на име управљања преносним системом. С обзиром да делатност организовања тржишта електричне енергије још није у потпуности преузела обављање свих послова за чије извршење је одговорна, за њу трошкови нису посебно исказани, већ су део заједничких трошкова. Раст упоредивих оперативних трошкова у односу на остварене трошкове из претходне године износи 14,1%, односно реалан раст износи 6,5%. На исказан раст највећи утицај је имао раст трошкова набавке резервних делова за потребе одржавања, а који је настао због кашњења набавки резервних делова и материјала за одржавање, изазваних дугим процедурама јавних набавки у 2007.г. и њиховом реализацијом тек крајем године, што је довело до тога да фактуре терете трошкове 2008.г. Поређењем ових трошкова са просечним остварењем у периоду 2002-2007, може се констатовати да су они оправдани, а на основу сагледавања детаљног плана одржавања, да су у функцији обезбеђења поузданог и сигурног рада преносног система.

Поред ових, на укупан раст оперативних трошкова утицале су и поједине позиције које нису у значајнијој мери постојале у 2007. години (набавка електричне енергије за сопствене потребе и заштита животне средине). С обзиром да су трошкови енергије (нафте и нафтних деривата) имали натпросечан раст у претходном периоду, оцењује се да су ови трошкови оправдани. На раст оперативних трошкова је у великој мери утицао и раст трошкова зарада и накнада зарада а који су под контролом надлежних министарстава.

Оперативни трошкови који се обрачунавају на основу Методологије су: трошкови за надокнаду губитака електричне енергије у преносној мрежи, трошкови системских услуга и трошкови регулаторне накнаде. Њиховим издвајањем и третирањем као трошка преносног система и управљања, стичу се услови да и нови учесници на тржишту, у складу са Законом о енергетици, правично носе трошкове коришћења преносног система које изазивају обављањем својих делатности. Начин израчунавања ових трошкова је утврђен у Методологији за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце и Методологији за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије. Агенција је извршила корекцију максимално одобреног прихода у делу обрачуна трошкова по основу измењене цене за набавку електричне енергије за покривање губитака у преносној мрежи и цена системских услуга, по којој се ова енергија, односно услуге набављају од ЈП ЕПС.

ЈП ЕМС је обрачунао трошкове губитака у преносној мрежи узимајући као основ за обрачун овог трошка планиране количине активне енергије потребне за покривање губитака у преносном систему од 1.218 GWh и просечне продајне цене електричне енергије енергетског субјекта који у оквиру ЈП

ЕПС обавља делатност трговине на велико ради снабдевања тарифних купаца од 2,73 дин/kWh. Извршена је корекција продајне цене електричне енергије за набавку губитака на 2,62 дин/kWh и одређена висина овог трошка у износу од 3.188.527 хиљада динара.

Трошкови системских (помоћних) услуга су планирани у износу од 1.867.100 хиљада динара. Висина овог трошка је била утврђена на основу претпоставке о пуном признавању трошкова амортизације зависних привредних друштава ЕПС за производњу електричне енергије. Извршена је корекција цена системских услуга и одређена коригована висина овог трошка у износу од 1.748.223 хиљада динара.

Трошкови накнаде Агенцији за енергетику РС су планирани у износу од 49.597 хиљада динара. Основ за обрачун овог трошка представља 1% од одобреног износа максимално одобреног прихода по основу обављања делатности преноса електричне енергије, утврђеног пре укључивања овог трошка. Подносилац предлога је извршио обрачун ових трошкова у складу са Методологијом.

Амортизација

Трошкови амортизације су планирани за делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом у износу од 2.571.247 хиљада динара што је за 43% више у односу на остварење у претходној години. Пројекција раста овог трошка базирана је на основу претпоставке да ће се резултати извршене процене имовине укњижити, што би се одразило на очекивано повећање овог трошка за 76% у односу на остварење у претходној години. Агенција је прихватила образложење подносиоца предлога.

Стопа повраћаја на регулисана средства

У предлогу одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије ЈП ЕМС није предложио обрачун повраћаја на регулисана средства. Полазећи од тога да су средства Јавног предузећа „Електро mreжа Србије“ у државној својини, о висини стопе повраћаја на регулисана средства, као и о начину располагања средствима оствареним пре почетка првог регулаторног периода, треба да се определи оснивач, у складу са политиком развоја делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом, општом политиком цена и макроекономском политиком.

Инвестиције

ЈП ЕМС нема усвојен петогодишњи план развоја, што веома отежава анализу инвестиција, па се Агенција у оцени предложених инвестиција ослањала и на Програм остваривања стратегије који је у јануару 2007. године усвојила Влада Републике Србије. Подносилац предлога је предвидео укупна улагања (инвестиције и набавка основних средстава) у износу од 5.620.280 хиљада динара. Од укупних улагања, предвиђено је да сопствена средства износе 3.057.780 хиљада динара, док ће се остатак финансирати из кредита и донација. Агенција оцењује да су све предложене инвестиције које се финансирају средствима већ обезбеђених иностраних кредита и донација неопходне и оправдане. Прихватљиве су и предложене инвестиције које се финансирају сопственим средствима Јавног предузећа „Електро mreжа Србије“ до нивоа средстава расположивих у оквиру орачунате амортизације.

Остали приходи

Остали приходи планирани су у износу од 2.269.564 хиљада динара и то по основу прихода од прекограничног преноса (ITC) у износу од 394.400 хиљада динара, прихода од алокације интерконективних капацитета у износу од 1.655.600 хиљада динара и осталих прихода у износу од 219.564 хиљада динара. Агенција оцењује да су ови приходи реално планирани. Захваљујући повољном географском положају и динамичној трговини електричном енергијом у региону, велики су транзити преко мреже ЈП ЕМС и интерес за његове међудржавне (интерконективне) преносне капацитете, па приходи од компензације међу систем операторима због транзита и од алокације интерконективних капацитета, значајно доприносе смањивању тарифа за потрошаче у Републици Србији.

Максимално одобрени приход који је обрачунала Агенција

Агенција је извршила корекцију максимално одобреног прихода у делу обрачуна трошкова по основу измењене цене за набавку електричне енергије за покривање губитака у преносној мрежи и цена системских услуга, према следећем:

Ред бр.	Позиција	Скраће-нице	Делатност		Укупно ЈП ЕМС
			Пренос електричне енергије	Управљање преносним системом	
1	Оперативни трошкови (без трошкова системских услуга и губитака)	ОТ _т	2.819.067	350.805	3.169.872
2	Трошкови амортизације	А _т	2.407.597	163.650	2.571.247
3	Стопа повраћаја на регулисана средства	ППЦК (%)	0	0	0
4	Регулисана средства	РС _т	45.458.752	1.223.889	46.682.641
5	Повраћај на регулисана средства (3*4)		0	0	0
6	Трошкови системских (помоћних) услуга	СУ _т		1.748.223	1.748.223
7	Трошкови за надокнаду губитака	Г _т		3.188.527	3.188.527
8	Остали приходи	ОП _т	219.564	2.050.000	2.269.564
9	Максимално одобрени приход (1+2+5+6+7-8)	МОП _т	5.007.100	3.401.205	8.408.305

На основу наведених података и измењених количина електричне енергије која се испоручује корисницима преносне мреже, Агенција је обрачунала цене за приступ и коришћење система, дате у тачки 6. Мишљења Агенције.

Просечна годишња цена за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије у овом случају износи 0,252 динара/kWh. Ова цена је усклађена са трошковима ЈП ЕПС и не утиче додатно на цену електричне енергије за тарифне купце.

28. јул 2008.